

Contemporary Concepts of Cultural Anthropology

Course description sheet

Basic information

Field of study Cultural Studies	Didactic cycle 2026/2027	
Major Visual Communication and Graphic Design	Course code HKLTKWS.II1.04453.26	
Organisational unit Faculty of Humanities	Lecture languages Polish	
Study level Second-cycle studies	Mandatoriness Obligatory	
Form of study Full-time studies	Block Major Modules	
Profile General academic	Course related to scientific research Yes	
Course coordinator	Katarzyna Skowronek	
Lecturer	Katarzyna Skowronek, Magdalena Machowska	
Period Semester 1	Method of verification of the learning outcomes Exam	Number of ECTS credits 3
	Activities and hours Lectures: 15 Auditorium classes: 15	

Goals

C1	Zapoznanie studentów ze współczesnymi koncepcjami antropologii dotyczącymi kultury/kultur w zestawieniu z koncepcjami antropologii klasycznej.
C2	Przekazanie wiedzy na temat rozwoju teorii kultury/kultur, szczególnie tych współczesnych.
C3	Uświadomienie dylematów, problemów i wyzwań związanych ze współczesnymi badaniami antropologicznymi

Course's learning outcomes

Code	Outcomes in terms of	Learning outcomes prescribed to a field of study	Methods of verification
Knowledge - Student knows and understands:			
W1	Wszelchstronnie zna główne kierunki rozwoju współczesnej antropologii, rozumie historyczny charakter kształtowania się antropologii. Potrafi wskazać na najważniejsze i najnowsze osiągnięcia współczesnej antropologii.	KLT2A_W06, KLT2A_W08, KLT2A_W09	Participation in a discussion, Test, Examination, Report
W2	Posiada poszerzoną wiedzę o typach więzi społecznych, ich genezie, zmienności, zróżnicowanych funkcjach oraz kulturowych odniesieniach w perspektywie antropologicznej.	KLT2A_W15	Activity during classes, Examination
W3	Zna znaczenie refleksji antropologicznej i jej wpływ na kształt obecnej kultury i przemiany, jakie się w dokonują współcześnie w udziale i tworzeniu.	KLT2A_W11, KLT2A_W21	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination, Report
W4	Zna i rozumie metody analizy i interpretacji artefaktów kulturowych używane we współczesnych teoriach antropologicznych.	KLT2A_W07, KLT2A_W17	Participation in a discussion, Test, Examination, Report
Skills - Student can:			
U1	Analizuje złożone współczesne teksty z antropologiczne, identyfikuje ich paradygmaty. Rekonstruuje i konstruuje różnego rodzaju argumentacje w tekstach z zakresu współczesnej antropologii, odwołując się do złożonych przesłanek normatywnych danego stanowiska lub do założeń światopoglądowych bądź do tradycji kulturowych.	KLT2A_U03, KLT2A_U10, KLT2A_U21, KLT2A_U23	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Report
U2	W analizie zjawisk społecznych i kulturowych uwzględni odmienne ich postrzeganie przez osoby pochodzące z różnych środowisk i kultur. Wieloaspektowo interpretuje zjawiska charakterystyczne dla świata wielokulturowego w kontekście przemian społeczeństw nowoczesnych i ponowoczesnych.	KLT2A_U20	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Examination
U3	Potrafi w sposób zaawansowany wyszukiwać, selekcjonować i umiejętnie wykorzystywać dostępne źródła dla przygotowania interpretacji fenomenów współczesnej kultury.	KLT2A_U15	Activity during classes
Social competences - Student is ready to:			
K1	Ma świadomość znaczenia refleksji antropologicznej dla rozumienia procesów i przemian zachodzący we współczesnych społeczeństwach. Ma świadomość odpowiedzialności za zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu, kraju, Europy, świata.	KLT2A_K09	Activity during classes, Participation in a discussion
K2	Interpretuje nowe idee z zakresu antropologii współczesności i potrafi nad nimi prowadzić wieloaspektową dyskusję. Rozumie problematykę etyczną związaną z antropologią.	KLT2A_K03, KLT2A_K07	Participation in a discussion, Test, Report

Student workload

Activity form	Average amount of hours* needed to complete each activity form
Lectures	15
Auditorium classes	15
Preparation for classes	8
Realization of independently performed tasks	24
Examination or final test/colloquium	2
Contact hours	3
Preparation of project, presentation, essay, report	8
Student workload	Hours 75
Workload involving teacher	Hours 30

* hour means 45 minutes

Program content

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
1.	<p>Teksty omawiane na ćwiczeniach częściowo odnoszą się do wybranych zagadnień poruszanych na wykładach.</p> <p>Zostały dobrane wg klucza praktyk antropologa w terenie i jego relacji ze świadkiem wydarzeń traumatycznych. Dotyczą: etyki badań, wrażliwości, języka traumy, różnorodności narracji o traumatycznych wydarzeniach w tym języka filmu i specyfiki rejestrowania relacji świadka i jego osoby w tej roli.</p> <p>Znajomość tekstów, aktywny udział na zajęciach, praca w grupach tematycznych zakończona prezentacją multimedialną są podstawą zaliczenia.</p> <p>Literatura ćwiczenia:</p> <p>Filmy:</p> <p>Siła kobiet, reż. DJ JR, 2010.</p> <p>Miejsce urodzenia, reż. Paweł Łoziński 1992.</p> <p>Artykuły i rozdziały z książek:</p> <p>Michał Głowiński, Figura wroga (o propagandzie marcowej), [w:] tenże, Nowomowa po polsku, PEN, Warszawa 1991.</p> <p>Karl-Markus Gauss, Psożercy ze Svini, tł. Alicja Buras, Czarne, Wołowiec 2005.</p> <p>Bessel van der Kolk, Strach ucieleśniony. Mózg, umysł i ciało w terapii traumy, tł. M. Załoga, Czarna Owca 2023.</p> <p>Sendyka Roma, Papier Sylwia, Grzybowska Katarzyna red., Rzeczowy świadek, WUJ, Kraków 2019.</p> <p>Dauksza Anna, Koprowska Karolina, Świadek: jak się staje, czym jest?, IBL PAN, Warszawa 2019.</p>	W1, W2, W3, W4, U1, U2, U3, K1, K2	Auditorium classes

No.	Program content	Course's learning outcomes	Activities
2.	<p>Głównym celem wykładów jest przedstawienie współczesnych nurtów w antropologii społeczno-kulturowej, zwłaszcza tych identyfikowanych z postmodernizmem, poststrukturalizmem i postkolonializmem (studiami zależnościowymi). Zastanowimy się nad głównymi założeniami tych kierunków, przede wszystkim epistemologicznymi oraz metodologicznymi. Przeanalizujemy źródła, różnice oraz „miejsca wspólne” postmodernizmu w antropologii z koncepcjami klasycznymi (np. funkcjonalizmem i strukturalizmem). Podjęta zostanie również próba rekonstrukcji najważniejszych idei i pojęć w myśli współczesnej antropologii, takich jak podmiotowość, refleksyjność, Inny/Obcy, tekstowość, nowa lokalność, wiedza lokalna, różnica, performatywność, afektywność etc.</p> <p>Problematyka wykładów: 1-2. Wprowadzenie do antropologii współczesnej. Antropologia jako nauka. Przypomnienie wiedzy dotyczącej klasycznych nurtów i kierunków antropologicznych (m.in. nurt funkcjonalistyczny, szkoła E. Sapira, strukturalizm głęboki). Główne idee antropologii, sposoby myślenia antropologicznego i metody antropologii. Interpretacja antropologiczna. Uniwersalność a relatywizm.</p> <p>3. Współczesny antropolog – znaki szczególne. Podmiotowość w nowych ujęciach antropologicznych. Tożsamość, refleksyjność, krytyka kultury. Esencjalizm i antyesencjalizm. Krytyka klasycznych modeli takich jak: relacja wiedzy i władzy, eurocentryzm, utopijna obiektywność antropologii. Zwrot refleksyjny w antropologii. Antropologia postmodernistyczna.</p> <p>4-6. "Nowe" paradygmaty w antropologii. Etniczność i wielokulturowość. Spotkanie z Innym(i). Pojęcie etniczności i wielokulturowości w antropologii postmodernistycznej. Różnica i wykluczenie. Globalizacja, glocalizacja a zmiany w antropologii. Tożsamości narodowe a wspólnota wyobrażona. Tożsamości hybrydowe. Nowa mobilność. Ruch jako norma. Współczesna antropologia ciała. Zwrot sensoryczny. Emocje w kulturze. Zwrot afektywny. Antropologia feministyczna i queerowa. Antropologia codzienności. Antropologia w dobie technologii. Społeczeństwa cyfrowe i relacje postludzkie. Etnografia cyfrowa. Posthumanizm.</p> <p>7-8. Kolonializm. Neokolonializm. Postkolonializm. Studia zależnościowe. Nowa antropologia wobec dziedzictwa kolonializmu. Krytyka "rasy" w nowej antropologii. Postrasowość i "ślepotą na kolor".</p>	W1, W2, W3, W4, U1, U2, U3, K1, K2	Lectures

Extended information/Additional elements

Teaching methods and techniques :

E-learning, Lectures, Discussion, Case study, Lecture, Work with source text

Activities	Methods of verification	Credit conditions
Lectures	Activity during classes, Examination	
Audit. classes	Activity during classes, Participation in a discussion, Test, Report	

Rules of participation in given classes, indicating whether student presence at the lecture is obligatory

Lectures: Studenci uczestniczą w zajęciach poznając kolejne treści nauczania zgodnie z sylabusem przedmiotu. Studenci winni na bieżąco zadawać pytania i wyjaśniać wątpliwości. Rejestracja audiowizualna wykładu wymaga zgody prowadzącego.
Auditorium classes: Studenci przystępując do ćwiczeń są zobowiązani do przygotowania się w zakresie wskazanym każdorazowo przez prowadzącego (np. w formie zestawów zadań). Ocena pracy studenta może bazować na wypowiedziach ustnych lub pisemnych w formie kolokwium, co zgodnie z regulaminem studiów AGH przekłada się na ocenę końcową z tej formy zajęć.

Literature

Obligatory

1. Literatura obowiązkowa do egzaminu:
2. W. J. Burszta, Antropologia kultury. Tematy, teorie, interpretacje, Poznań 1998, rozdział 1. i 7.
3. J. D. Eller, Antropologia kulturowa. Globalne siły, lokalne światy, Kraków 2012, rozdział 1. i 2.
4. E. Krawczak, Antropologia kulturowa, Lublin 2007, Rozdział I i VIII
5. M. Buchowski i M. Kempny, „Czy istnieje antropologia postmodernistyczna?”, w: Buchowski Michał (red.) Amerykańska antropologia postmodernistyczna. Warszawa: 1999, s. 9-28.
6. Literatura zalecana :
7. Bauman, Z. 2007. Płynne czasy. Życie w epoce niepewności. Warszawa.
8. Bauman, Z. 2011. Kultura w płynnej nowoczesności. Warszawa.
9. Benedyktowicz Z., Portrety „obcego”. Od stereotypu do symbolu, Kraków 2000.
10. Burszta W. J. i Piątkowski. 1994. O czym opowiada antropologiczna opowieść. Warszawa: Instytut Kultury, s. 7-13.
11. Clifford J., „O etnograficznej autokreacji: Conrad i Malinowski”, w: Ryszard Nycz (red.), Postmodernizm. Antologia przekładów. Kraków, 1997, s. 236-268.
12. Engelton, T. 1998. Iluzje postmodernizmu. Warszawa.
13. Gellner, E. 1997. Postmodernizm, rozum i religia. Warszawa.
14. Geertz C. 2003. Zastane światło. Antropologiczne refleksje na tematy filozoficzne. Kraków: Universitas. s. 33-57.
15. Geertz C., 2000. Dzieło i życie. Warszawa: KR.
16. Geertz C., 2003b. „Opis gęsty – w stronę interpretatywnej teorii kultury”, w: Kempny i Nowicka (red.) 2003, s. 35-58.
17. Geertz C., 2005. Interpretacja kultur. Wybrane eseje. Kraków: UJ.
18. Geertz C., 2005. Wiedza lokalna. Dalsze eseje z zakresu antropologii interpretatywnej. Kraków: UJ.
19. Hastrup, Droga do antropologii. Między doświadczeniem a teorią, Kraków 2008.
20. Kempny M. i Nowicka E. (red.). Badanie kultury. Elementy teorii antropologicznej. Kontynuacje. Warszawa: WN PWN. s. 139-179.
21. Kuligowski W. K., Antropologia współczesności. Wiele światów, jedno miejsce, Kraków 2007.
22. Kuligowski, W. Antropologia refleksyjna. O rzeczywistości tekstu, Poznań 2001.
23. Kempny M., 1994. Antropologia bez dogmatów — teoria społeczna bez iluzji. Warszawa: IFiS PAN, s. 144-175.
24. Lubaś M. 2003. Rozum i etnografia. Przyczynek do krytyki antropologii postmodernistycznej. Kraków: NOMOS.
25. Nycz R. (red.). 1998. Postmodernizm. Antologia przekładów. Kraków.
26. Tyler S. A. 1999. „Przed-się-wzięcie postmodernistyczne”, w: Buchowski Michał (red.) Amerykańska antropologia postmodernistyczna. Warszawa: Instytut Kultury s. 67-87.
27. *Ćwiczenia audytoryjne:*
28. Appadurai, A. 1999. O właściwe miejsce w hierarchii, W: Buchowski, M.(red.), Amerykańska antropologia postmodernistyczna. Warszawa, s. 228-244.
29. Burszta, W. 2008. Świat jako więzienie kultury. Pomyślenia. Warszawa, s. 43-72.
30. Clifford, J. 1996. O etnograficznej autokreacji: Conrad i Malinowski, W: Nycz, R. (red.), Postmodernizm: Antologia przekładów. Kraków, s. 214-236.
31. Clifford, J. 1999. O autorytecie etnograficznym, W: Buchowski, M.(red.), Amerykańska antropologia postmodernistyczna. Warszawa, s.123-159.
32. Geertz, C. 1999. Anty anty-relatywizm, W: Buchowski, M.(red.) op.cit., s. 39-63.
33. Geertz, C. 2000. Dzieło i życie. Warszawa, s. 9-41.
34. Gellner, E. 1997. Postmodernizm, rozum i religia. Warszawa 1997, s. 57-124.
35. Hanson, A. 1999. Kreowanie Maorysa: wynalazek kultury i jego logika, W: Buchowski, M.(red.) op.cit., s. 183-201.
36. Harris, M. 2007. Krowy, świnie, wojny i czarownice. Zagadki kultury, Katowice, s. 131-198.
37. Pool, R. Etnografia postmodernistyczna, W: Buchowski, M.(red.), op.cit., s. 247-267.
38. Rabinov, P. 1999. Wyobrażenia są faktami społecznymi: modernizm i postmodernizm w antropologii, W: Buchowski, M.(red.), op.cit., s. 88-122.
39. Ramos, A. R. 1999. Rozmyślając o Yanomami: wyobrażenia etnograficzne a pogoń za egzotyką, W: Buchowski, M.(red.), op.cit., s. 203-227.
40. Mbembe A. 2018. Polityka wrogości, tłum. U. Kropowicz, Wydawnictwo Karakter.

Optional

1. Burszta, W. J, K. Piątkowski. 1994. O czym opowiada antropologiczna opowieść. Warszawa, s. 17-35, s. 37-57.

Scientific research and publications

Research

1. Katarzyna Skowronek, udział w grantie naukowym „Programy alternatywnej duchowości na Śląsku Cieszyńskim od końca XIX w. do lat 70. XX w.”

Publications

1. Katarzyna SKOWRONEK, Dyskurs a zwrot kulturowy (cultural turn) —// W: Lingwistyczne badania nad dyskursem : kompendium / red. Waldemar Czachur, Artur Rejter, Marta Wójcicka. — Kraków : UNIVERSITAS, 2024.
2. Katarzyna Skowronek, Mariusz Rutkowski, Linguistic construction of female identity in Polish political discourse // Lege Artis [Dokument elektroniczny]. — Czasopismo elektroniczne ; — 2020 — vol. 5 no. 2, s. 263-300.
3. Katarzyna SKOWRONEK, Clifford Geertz w onomastyce? : refleksje na marginesie lektury monografii Artura Rejtera „Nazwy własne w kon/tekstach kultury” // Onomastica ; — 2019 — R. 63, s. 315-322.
4. Katarzyna SKOWRONEK, Kategoria Obcego w oficjalnym dyskursie Kościoła rzymskokatolickiego w Polsce W: Obcy/Inny : propozycje aplikacji pojęciowych / red. nauk. Małgorzata Karwatowska, Robert Litwiński, Adam Siwiec. — Lublin : Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, 2018.
5. Katarzyna SKOWRONEK, Turysta i konsumowanie : „Kulinarny Kraków” - w perspektywie onomastyczno-kulturoznawczej , W: Z nazwą w świat : filologiczna podróż z profesora Ireną Sarnowską-Giefing / pod red. Magdaleny Graf, Wojciecha Hofmańskiego, Pawła Grafa. — Poznań : Instytut Naukowo-Wydawniczy MAIUSCULA s 2018. S. 297-[313].
6. Katarzyna SKOWRONEK , Czy onomastyka jest kobietą? : na marginesie lektur antropologicznych i onomastycznych, Onomastica ; ISSN 0078-4648. — 2016 — R. 60, s. 411-421. — Bibliogr. s. 420-421, Summ.
7. Katarzyna SKOWRONEK, (2019) „Antropologia feministyczna i historia kobiet a onomastyka - miejsca wspólne (na przykładzie chrześcijańskich imion żeńskich obecnych w nazwach miejscowych)”, ANNALES UNIVERSITATIS PAEDAGOGICAE CRACOVIENSIS. STUDIA LINGUISTICA, (14), s. 218-234.

Learning outcomes prescribed to a field of study

Code	Content
KLT2A_K03	Na podstawie wszechstronnej i twórczej analizy nowych sytuacji i problemów samodzielnie formułuje propozycje ich rozwiązania i sięga po opinie ekspertów w przypadku trudności z samodzielnym rozwiązaniem problemu.
KLT2A_K07	Wykazuje motywację do zaangażowanego uczestnictwa w życiu społecznym i kulturalnym i samodzielnie inicjuje działania na o charakterze publicznym i społecznym.
KLT2A_K09	Ma świadomość znaczenia humanistyki dla rozumienia współczesnych procesów społecznych, politycznych, gospodarczych i kulturowych.
KLT2A_U03	Czyta i interpretuje tekst filozoficzny, socjologiczny, antropologiczny oraz źródła historyczne na poziomie zaawansowanym.
KLT2A_U10	Rekonstruuje i konstruuje różnego rodzaju argumentację, odwołując się do złożonych przesłanek normatywnych danego stanowiska lub do założeń światopoglądowych bądź do tradycji kulturowych.
KLT2A_U15	Potrafi w sposób zaawansowany wyszukiwać, selekcjonować i umiejętnie wykorzystywać dostępne źródła właściwe dla (dyscypliny) kulturoznawstwa.
KLT2A_U20	Rozumie w pełni odmienne postrzeganie życia społecznego przez osoby pochodzące z różnych środowisk i kultur.
KLT2A_U21	Interpretuje wieloaspektowo zjawiska charakterystyczne dla świata wielokulturowego w kontekście przemian społeczeństw nowoczesnych i ponowoczesnych.
KLT2A_U23	Rozumie w pełni istotę społeczeństwa informacyjnego i potrafi scharakteryzować przemiany życia społecznego pod wpływem nowoczesnej technologii.
KLT2A_W06	Zna i rozumie zaawansowane metody analizy i interpretacji zjawisk kulturowych.
KLT2A_W07	Wszechstronnie zna główne kierunki rozwoju kulturoznawstwa
KLT2A_W08	Zna i dogłębnie rozumie historyczny charakter kształtowania się teorii i badań kulturoznawczych.
KLT2A_W09	Ma wszechstronną orientację w organizacji życia kulturalnego w kraju, zna główne instytucje kultury oraz sposoby zarządzania nimi, a także najważniejsze wydarzenia we współczesnym życiu kulturalnym.
KLT2A_W11	Posiada zaawansowaną wiedzę o relacjach zachodzących między głównymi prądami umysłowymi epoki a przemianami zachodzącymi w obszarze kultury i w obszarze życia społecznego, z uwzględnieniem roli i znaczenia mediów
KLT2A_W15	Posiada gruntowną wiedzę o głównych zależnościach pomiędzy społeczeństwem i kulturą oraz posiada wiedzę na temat roli języka w kształtowaniu (się) społeczeństwa i kultury.
KLT2A_W17	Zna zaawansowane metody interpretacji tekstu filozoficznego, dzieła literackiego, dzieła sztuk plastycznych oraz innych artefaktów kulturowych, sztuki filmowej, muzycznej, teatralnej oraz innych.
KLT2A_W21	Rozumie w pełni istotę społeczeństwa informacyjnego i jego kulturowych, ekonomicznych, technologicznych i społecznych uwarunkowań oraz zależności między technologią a zmianami zachodzącymi w społeczeństwie i kulturze.